

Vlaanderen
is omgeving

OMGEVING

10 JAAR

VOL

STRATEGISCHE

REALISATIES

PROJECTEN

INHOUD

COLOFON

Deze brochure wordt uitgegeven naar aanleiding van de studiedag 'Tien jaar oproep strategische projecten' op 18 september 2018 te Gent.

Met dank aan de vele projectcoördinatoren, partners, commissieleden en collega's die meer dan tien jaar een succes hebben gemaakt van de strategische projecten, in het bijzonder Carine Saelens, onze collega die op 19 juli 2018 van ons is heengegaan.

01

VOORWOORD JOKE SCHAUVLIEGE

Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw

04

STRATEGISCHE PROJECTEN

10 jaar oproepen: de resultaten, trends en evoluties

06

MAASVALLEI

Vallei vol grensverleggende verrassingen

08

ANTWERPEN

Alles in het werk voor een vlottter en veiliger Antwerpen

10

MECHELEN

Logistiek knooppunt vol groene toevluchtsoorden

12

KRAVAALBOS

Cultureel erfgoed en natuur hand in hand

14

OOSTENDE

Van oud havengebied naar karaktervol stadsdeel

16

DEMERVALLEI

Veilig tegen water en op het snijpunt van toerisme, recreatie en natuur

18

IN KAART

10 jaar strategische projecten: infographics

20

OPGELIJST

10 jaar strategische projecten: oproepjaar 2009-2017

22

TOEKOMST

Planningsprocessen en nieuwe accenten

Naar aanleiding van de 10de oproep Strategische Projecten wil ik in deze publicatie aandacht vragen voor enkele bijzondere verwezenlijkingen. De laatste tien jaar evolueerden de strategische projecten namelijk van eerder punctuele ondernemingen tot heuse gebiedsgerichte werkingen. Maar de inzet bleef dezelfde: door een professionele coördinatie en door een goede, vaak interbestuurlijke samenwerking komen tot effectieve realisaties op het terrein.

Dit duidelijke doel maakt het instrument flexibel, want naast de projecten evolueert ook het beleid. Van een Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen gaan we richting een Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Het zorgvuldig ruimtegebruik staat daarin centraal, en dat is bijvoorbeeld een principe waar de projectcoördinatoren nu al enthousiast vorm aan geven.

Als minister van Omgeving wil ik aan de hand van zes strategische projecten graag tonen hoe men vandaag op het terrein anticipeert op de doelstellingen van het Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

In Oostende werkt men aan het ruimtelijk rendement, in de Demer- en Maasvallei aan een robuuste en samenhangende open ruimte, in Antwerpen aan een duurzame mobiliteit voor een stad op mensenmaat. In Mechelen wordt het stedelijk gebied en de open ruimte met elkaar verbonden door een groenblauwe dooradering. In alle projecten zitten lokale actoren, provincies en Vlaamse partners samen aan de bestuurstafel.

Langs deze weg bedank ik de vele actoren en de personen die instaan voor de verschillende realisaties over gans Vlaanderen. Ik dank tevens iedereen die heeft bijgedragen aan deze publicatie. Dankzij het uitwisselen van deze ervaringen zullen wij in de toekomst nog zorgvuldiger kunnen omspringen met de ruimte in Vlaanderen.

JOKE SCHAUVLIEGE

Vlaams minister van Omgeving,
Natuur en Landbouw

STRATEGISCHE PROJECTEN

10 JAAR OPROEP STRATEGISCHE PROJECTEN
SEPTEMBER 2018

Het instrument 'strategische projecten' heeft als doel de planning op het terrein te realiseren op korte of middellange termijn en een bijdrage te leveren in de subsidiëring van de loon- en werkingskosten van een professionele coördinatie.

Op die manier strandt 'planning' niet in papieren documenten, maar wordt de realisatiegerichte rol van de overheid en andere actoren aangemoedigd.

Met het instrument strategische projecten vestigen we de aandacht op de effectieve uitvoering van (strategische) projecten met een ruimtelijke invalshoek. De krachtlijnen zijn onder andere:

1. **professioneel aansturen** en coördineren in functie van bovenlokale gebiedsontwikkeling
2. **middelen (gebiedsgericht) bundelen** en het gebruik bevorderen
3. **procedures vereenvoudigen** en de communicatie verbeteren
4. **focussen op projecten met een voorbeeld- en hefboomfunctie** voor het Vlaams ruimtelijk beleid
5. **domeinoverschrijdende** en interbestuurlijke **samenwerkingen bevorderen**
6. **een gestructureerd grondbeleid** tot stand brengen

De strategische projecten zijn uitgegroeid tot een middel om een meer **doorgedreven gebiedsontwikkeling**, met een ruimer actieprogramma, mogelijk te maken. Ze geven mee vorm aan de procesvoering en aansturing in een gebied. Daarbij is het de bedoeling om vooral in de meest prioritaire gebieden de verschillende processen en projecten te stroomlijnen. We bekijken doelen en ambities voor gebiedsontwikkeling en de gebiedswerking vanuit een ruimtelijke operationele visie, om de verschillende instrumenten gericht, gebundeld en gesynchroniseerd in te zetten. Dit geldt ook voor de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Zo zijn meer dan 80% van de strategische projecten direct gelinkt aan Vlaamse planningsprocessen.

Resultaten

Maar wat zijn de resultaten van de strategische projecten? Dit is moeilijk te beschrijven, omdat vele resultaten indirect zijn. Elk project is anders en streeft andere doelen na. Sommige resultaten zijn moeilijk meetbaar, zoals de verbetering van de werking of het vergroten van het draagvlak. Door verschillende vormen van realisatiegerichtheid te benoemen, meestal ook de ingrediënten van een project, kan dit worden scherpgesteld. In elk project komen op die manier andere aspecten meer of minder aan bod. Tastbare resultaten zijn er dan weer in de vorm van de realisaties op het terrein. Meer evaluaties over de strategische projecten zijn te vinden in uitgebreidere studies en analyses.

Resultaatgerichtheid. Afhankelijk van het project zijn de resultaten meer gericht op organisatie en samenwerking, acties op het terrein of de uitwerking van een gezamenlijke langetermijnstrategie. Denk maar aan hoe een betrokken provincie haar eigen personeel meer gebiedsgericht inzet om de werking van een project gericht te kunnen ondersteunen. Die gebiedsgerichte samenwerking zorgt ervoor dat partners in een gebied hun initiatieven, middelen, instrumenten of communicatie kunnen afstemmen en samen beslissen over visies en acties. Dat heeft een verstrekkende invloed op de gebiedswerking. De subsidie legt daarvoor de kiem, als een investering waarvan de positieve impact lang na de subsidieperiode van een strategisch project blijft nazinderen. Volgende resultaten dragen bij aan de realisatiegerichtheid van een strategisch project:

1. LANGETERMIJNSTRATEGIE

Een strategisch project draagt bij tot een stabiele gebiedsontwikkeling in de gebieden. Het project draagt alle elementen van de beleidscyclus, gaat best meerdere legislaturen mee en groeit naar draagvlak, complexiteit of omvang.

2. OPERATIONELE VISIE

Voor het geheel of de afzonderlijke acties worden realiseerbare plannen getekend waaronder een masterplan, stedenbouwkundig inrichtingsplan, kaderplan, streefbeeld en architectonisch ontwerp.

3. PROGRAMMAREGIE

Projecten hebben nood aan een professionele coördinatie, met een coördinatieteam en een versterkte reguliere structuur, verhoogde stuurkracht van de besturen en professionele hulpmiddelen.

4. SAMENWERKING TUSSEN DE PROJECTACTOREN

Ambtelijk en beleidsmatig is het overleg gebundeld wat leidt tot een overkoepelende besluitvorming, afstemming en coördinatie, de gezamenlijke inzet van middelen en de uitvoering van acties.

5. STERKE COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE

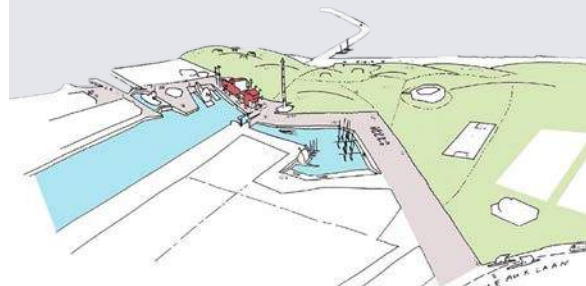
Alle strategische projecten hebben aandacht voor draagvlakvergroting, bijvoorbeeld met symbolische acties zoals interacties met de bevolking, infomarkten, workshops, branding, websites, artikels en debatten.

Realisaties zijn duidelijke waarneembare resultaten op het terrein. Het zijn tastbare en zichtbare producten (zoals gebouwen, constructies, openbare ruimten en landschappelijke ingrepen) die het gevolg zijn van een samenwerking, zowel quick-wins als langetermijnprojecten.

Los van trends en evoluties hebben strategische projecten door de jaren heen hun doel niet gemist: de realisaties van het ruimtelijk beleid op het terrein. In een stedelijke context zijn die realisaties o.a. te zien in een volledige Vaartkom, Oude Dokken en de metamorfose van het Kievitplein aan het Centraal Station van Antwerpen. Ook in bossen en valleien drukken strategische projecten hun stempel op het landschap: ontgrindingen met natuurontwikkeling, speelzones met een uitkijktoren, wandelroutes naar de herstelde landduinen in het Limburgse Bosland. Al die realisaties waren onmogelijk zonder een professionele coördinatie.

Trends en evolutie

Tien jaar subsidie geeft een goed inzicht in trends en evoluties in gebiedswerking. Eenvoudige projecten met één gebied evolueerden naar complexe programma's met meerdere actieterreinen, tijdspaden en een mix van agenda's. Vaak aangestuurd door een heel coördinatieteam. Stedelijke projecten nemen af door de verhoogde eisen naar complexiteit. De openruimteprojecten beslaan vaak uitgestrekte gebieden en vragen vaak meer tijd, en meerdere subsidieperiodes. Thematische projecten blijken dan eerder een vrij grote 'beleidsvorming' te kennen en zijn naar uitvoering minder performant. Verder is de context constant aan veranderingen onderhevig. Het ruimtelijk beleid evolueert alsook de ruimtelijke uitdagingen en agenda's.

In deze brochure worden zes strategische projecten belicht, telkens vanuit een andere invalshoek en situering. Hierbij wordt vooral ook ingegaan op de concrete realisaties en de manier waarop de uitvoeringskansen zijn verhoogd aan de hand van een professionele coördinatie en procesmanagement.

AANVRAGERS:
Regionaal Landschap Kempen
en Maasland vzw

PERIODE:
2008 - 2011, 2011 - 2014, 2015 - 2018

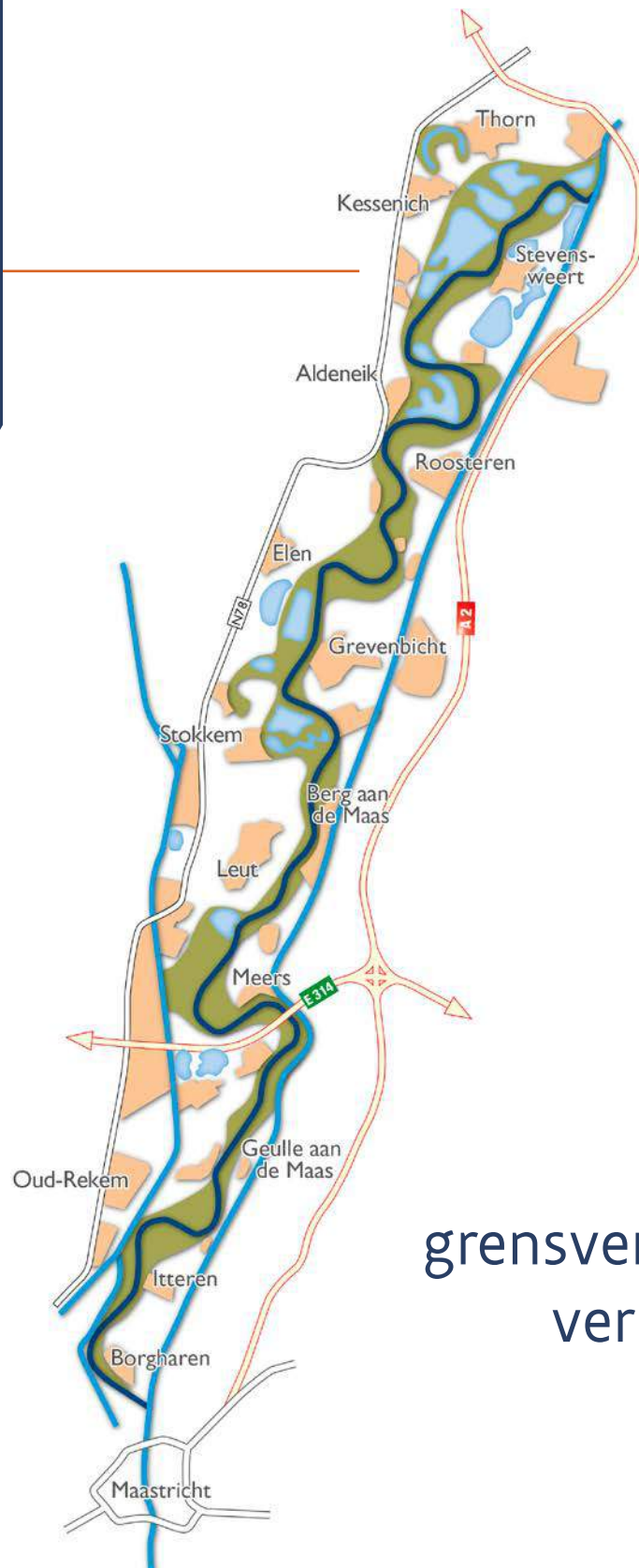
PROVINCIES:
Limburg (Vlaanderen en Nederland)

GEMEENTEN:
Kinrooi, Maaseik, Dilsen-Stokkem,
Lanaken en Maasmechelen

SUBSIDIEBEDRAGEN:
174.000 euro, 300.000 euro
en 300.000 euro

De aanpak in het RivierPark Maasvallei rond landschapszorg, toerisme, waterveiligheid, delfstoffenwinning en landbouw heeft in de voorbije jaren haar succes bewezen. Twintig Maasbakens in vijf Vlaamse en zes Nederlandse Maasgemeenten wijzen de weg naar de mooiste plekjes in het RivierPark Maasvallei.

Na de actieve projectgrindwinning worden de gebieden heringericht tot kwaliteitsvolle natuur- en openruimtegebieden. De daadwerkelijke en opmerkelijke resultaten rond biodiversiteit, erfgoedherstel, maatschappelijke evenementen en kwaliteitsvolle recreatieve routes zijn het resultaat van een ruimtelijke en uitvoeringsgerichte streekvisie die nu ook door de Nederlandse partners wordt omarmd. Het project heeft een bovenregionale uitstraling en de naamsbekendheid blijft toenemen.

EEN INTERNATIONAAL RIVIERPARK MAASVALLEI

Grensoverschrijdende gebiedswerking

Het project is in 2008 gestart als 'Maasvallei, grensverleggend'. De laatste jaren is het project uitgegroeid van een sector- en gemeentegrensoverschrijdend project naar een internationaal project met een grensoverschrijdend werkingsgebied: een internationaal RivierPark. Geïnspireerd door een aantal projecten op de Vlaamse oever, beslisten zes Nederlandse partijen het RivierParkconcept uit te rollen langs de Nederlandse oever van de Grensmaas. Op die manier evolueerde een Vlaams strategisch project tot een exportproduct.

De goedkeuring van een beleidsnota en een uitvoeringsprogramma beklonk de samenwerking tussen de Vlaamse en Nederlandse partners. De Nederlandse partners zijn nu gestart met de voorbereidingen van het internationale RivierPark, met een

Vallei vol grensverleggende verrassingen

Onthulling eerste Maasbakken feestelijk beklonken door gedeputeerden, burgemeesters en schepenen van de Maasvallei.

Een strategie op lange termijn

HET PROJECT IS EEN GOED VOORBEELD VAN DE KRACHT VAN EEN LANGETERMIJNSTRATEGIE.

In die strategie zijn belangen en initiatieven van diverse actoren en besturen verwerkt, zodat op een duurzame en langlopende termijn kan samengewerkt worden. Daarin bleek het Initiële Plan van Aanpak essentieel. De wijziging van het grinddecreet is daar een voorbeeld van. Dat decreet verbindt economische en ecologische doelstellingen op Vlaams en Europees niveau. De uitwerking van een huisstijl met picknickplaatsen en infozuilen in dezelfde 'look & feel' en een kwaliteitsvolle toeristisch recreatieve ontsluiting via het fiets- en wandelnetwerk geven invulling aan de gemeentelijke doelstellingen en de verwachtingen van elke wandelaar en fietser, zonder het programma van natuur- en waterbeheer uit het oog te verliezen. Op die manier is het RivierPark een voorbeeldproject voor de uitwerking van de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en de provinciale, bovenlokale en lokale programmering.

Realisaties op het terrein

1. AANPASSING GRINDDECREET

In het nieuwe Grinddecreet is grindwinning niet langer een doel op zich, maar een middel om maatschappelijke projecten zoals hoogwaterveiligheid en natuurontwikkeling op grotere schaal mogelijk te maken. Daarnaast blijft de Vlaamse Regering grindfondsmiddelen inzetten voor de verdere uitbouw van het RivierPark Maasvallei, o.a. om de landschaps- en natuurkwaliteit in de onbebouwde ruimte en dorpskernen van de Maasvallei te vergroten.

2. 30 ZICHTPUNTEN IN DE MAASVALLEI

In totaal kwamen meer dan 30 zichtpunten in de huisstijl van de Maasvallei tot stand. De aanleg van het dorpsplein van Leut is een goed voorbeeld van wat mogelijk is met verbindend onderhandelen. Die site, rijk aan erfgoed maar voorheen ondermaats ingericht, onderging een ware metamorfose voor een relatief beperkt budget.

3. VAN 140 HA NATUURTERREIN IN 2008 NAAR RUIM 700 HA RIVIERDYNAMISCHE NATUUR IN 2018

Dankzij een goede samenwerking met De Vlaamse Waterweg kreeg biodiversiteit veel aandacht op de nieuwe grindoevers van de Maas. De Maaslandse gemeenten droegen de gronden over aan Limburgs Landschap en Natuurpunt. Daar waar er in 2008 ongeveer 140 ha natuur met een goed toekomstperspectief de Maas flankeerde, is er vandaag al sprake van ruim 700 ha rivierdynamische natuur. Het streefdoel: minstens 1100 ha langs de Vlaamse Maasoever.

4. NATUURVERBINDINGEN TUSSEN MAASVALLEI EN DE HOGE KEMPEN

Er werd geïnvesteerd in natuurverbindingen in o.a. Heppeneert. Dit via het aanplanten van meidoornhagen, boomgaarden en de aanleg van een poel. In Boorseem (Maasmechelen) liep een gelijkaardig proces waarbij er op 24 ha minderwaardige landbouwgronden van een oude grindgroeve, meerdere hagen, houtkanten en struweel werden aangeplant.

5. HERINRICHTING NEGENOORD-KERKEWEERD

Na de hoogwaterbeveiligingswerken van De Vlaamse Waterweg werd verder onderhandeld over een meer natuurgerichte inrichting van het 200 ha grote gebied. In het najaar van 2012 werden de werken gestart, een jaar later werd het gebied officieel geopend voor enkele genodigden, met een rondleiding en een receptie in het natuurgebied.

6. VOORMALIG DOUANEKANTOOR KINROOI OMGETOVERD TOT POORT NAAR MAASVALLEI

Het voormalige douanekantoor bij de grensovergang tussen Kessenich en Thorn (Nederland) is de meest noordelijke uitvalsbasis om de Maasvallei te voet of per fiets te verkennen. In dat gebouw vinden bezoekers nu een toeristisch infopunt met een winkel en een brasserie.

'De 'nieuwe' Maas' natuurontwikkeling met jaarrondbegrazing

Luchtbeeld op het noordelijke deel van Negenoord (Stokkem) met grote grazers en de unieke uitkijktoren uit stampleem.

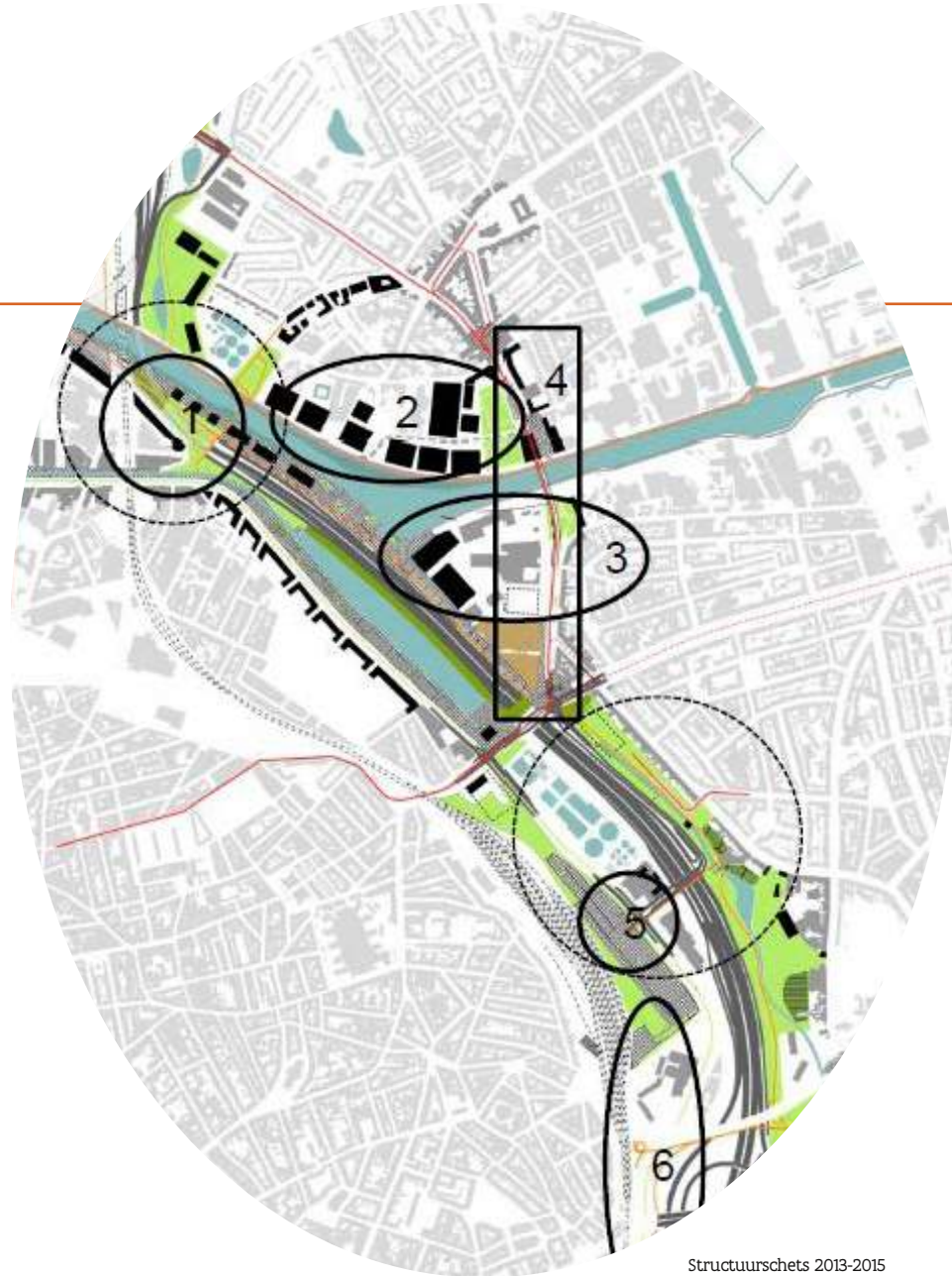
AANVRAGER:
Stad Antwerpen

PERIODE:
2013 - 2016

PROVINCIE:
Antwerpen

GEMEENTE:
Stad Antwerpen

SUBSIDIEBEDRAG:
272.880 euro

Structuurschets 2013-2015
team ontwerpend onderzoek
en AG STAN met aanduiding
van de projectgebieden

Het strategische project omvat verschillende stedelijke projecten die verbonden zijn aan Brabo 2 en de Oosterweelverbinding. Die twee grote agendapunten maken allebei deel uit van het Masterplan 2020 rond diverse mobiliteitsinitiatieven in Antwerpen.

Brabo 2 omvat onder meer de heraanleg van de Noorderleien en het Operaplein, en een nieuwe tramverbinding naar Ekeren en op het Eilandje. Het project moet het openbaar vervoer opwaarderen en zorgen voor een vlotte, hoogwaardige verbinding met het noorden van de stad en het Eilandje. Het doel van de Oosterweelverbinding is vlotter verkeer, veiligere wegen en minder sluipverkeer. Stad Antwerpen wil de interne organisatie voor dergelijke complexe en strategische ingrepen versterken. De samenwerking tussen verschillende stedelijke diensten verloopt al veel vlotter en de projectcoördinator groeide steeds meer uit tot programmaleider. Zo werd een team van 15 personen samengebracht, met projectleiders voor deelprojecten, uitvoering, ontwerpend onderzoek, projectarcheologen en communicatie. De programmaleider evolueerde tot aanspreekpunt voor de stad. Na de subsidieperiode is de werking behouden. De programmaleider maakt nu deel uit van het kernteam van het Toekomstverbond.

Aangezien naast de stad ook de BAM, het Agentschap Wegen en Verkeer en De Lijn kernactoren zijn in dit strategische project, moesten de communicatie en financieel-juridische kwesties gecoördineerd aangepakt worden. Dit via overeenkomsten of een protocol. Eenzelfde werkwijze wordt toegepast bij de overkapping van de Ring.

Alles in het werk voor een vlotter en veiliger Antwerpen

Infrastructuur en mobiliteit ruimtelijk vertaald

De begeleiding en opvolging van grote infrastructuurwerken in een stad als Antwerpen is niet eenvoudig. De werken brengen heel wat hinder met zich mee en hele wijken worden op de schop genomen. Daarom is het belangrijk om niet alleen voor de inbedding van de infrastructuur te zorgen, maar ook sterk in te zetten op het herstel of zelfs de verbetering van het stedelijk weefsel.

In dit project werd zowel de samenwerking als het concrete

uitvoeringsprogramma succesvol aangepakt. Een gezamenlijk flankerend plan werd opgezet, inclusief communicatietraject per onderdeel. De stad coördineert de communicatie naar bewoners, handelaars en lokale actoren, het Vlaams Gewest verzorgt de beleidscommunicatie en de communicatie over het Masterplan 2020.

Ook een goede procedure afstemming was belangrijk, vooral op het niveau van de deelprojecten.

Operationele ontwikkelingen

EEN RUIMTELIJKE VISIE IS ONMISBAAR OM TOEKOMSTIGE PROJECTEN TE KUNNEN KADEREN.

Die visie moet concreet genoeg zijn én operationeel realiseerbaar. Met die visie wilde de stad Antwerpen ook bouwstenen aanreiken voor de infrastructuurprojecten. Er werd zowel gewerkt met deelgebieden en deelprojecten, als overkoepelende krijtlijnen, bijvoorbeeld rond fietsinfrastructuur en minder hinder tijdens de werken. Om de projecten een 'gezicht' te geven, werden ze verder uitgetekend. Verschillende projecten waren al in uitvoering en konden op eenvoudige wijze in kaart gebracht worden, met concrete inrichtingsvoorstellen of een masterplan, zoals bij Het Eilandje of het Droogdokkenpark. Voor andere projecten was er nog geen duidelijk beeld en werden structuurschetsen opgesteld die aangepast konden worden tijdens de loop van het project.

Na de subsidieperiode en naar aanleiding van het historische akkoord in 2017 (het Toekomstverbond voor bereikbaarheid en leefbaarheid van Antwerpen) stelde de Vlaamse Regering een intendant aan voor de overkapping van de Ring. Voor de verschillende segmenten werd verder ontwerpwerk verricht dat leidde tot nieuwe en bijgestelde structuurschetsen en concrete voorstellen.

Realisaties op het terrein

VOOR VERSCHILLENDE DEELPROJECTEN WERDEN AFZONDERLIJKE WERKGROEPEN EN ACTIES UITGEWERKT, WAARONDER KOP VAN MERKSEM, SPORTPALEIS-KRONENBURG, DE BRUGGEN OVER HET ALBERTKANAAL, P&R LINKEROEVER EN LUCHTBAL, SPOOR OOST, DE IJZERLAAN, IJZERLAANBRUG EN DE NOORDERLAAN.

1. IJZERLAAN, IJZERLAANKANAAL EN IJZERLAANBRUG

Het project IJzerlaan bestaat uit een aantal werken die de omgeving van de IJzerlaanbrug voorbereiden op de verbreding van het Albertkanaal en de werken voor de Oosterweelverbinding. Het opwaarderen van de omgeving gaat hand in hand met het creëren van nieuwe (groene) ruimte. Het project valt uiteen in drie delen:

- vastgoedontwikkeling op de noordelijke aanloophelling van de IJzerlaanbrug
- realisatie fietsbrug IJzerlaan
- heraanleg en realisatie afwateringskanaal Lobroekdok in IJzerlaan

De werken zijn in 2015 gestart en worden in verschillende stappen uitgevoerd. Communicatie naar de inwoners was belangrijk, net als de initiatieven om de hinder tijdens de werken te beperken.

2. NOORDERSINGEL, VOORBEREIDENDE WERKEN OOSTERWEELEVERBINDING

Het project Noordersingel, gericht op het verbeteren van het openbaar domein en het straatbeeld, werd op 31 mei 2017 afgerond. Tussen Schijnpoortweg en Turnhoutsebaan kreeg de Noordersingel eenzelfde straatbeeld als de zuidelijke Singel: twee rijstroken per rijrichting, een groene middenberm en brede fiets- en voetpaden, veilig afgescheiden van de rijweg. Ook de kruispunten werden aangepakt voor een vlotter en veiliger verkeer voor alle weggebruikers.

Bij de heraanleg van de Noordersingel werden een heleboel nutsleidingen, riolerings- en afwateringsbuizen verplaatst en vernieuwd. Die aanpassingen gebeurden ook onder de huidige Ring. Zo kan de Ring bij de bouw van de Oosterweelver-

binding verdiept aangelegd worden en kan het viaduct van Merksem afgebroken worden.

3. PASSERELLE SCHIJNPOORT

De passerelle vormt een cruciaal element in het toekomstige stedelijk plein aan het Sportpaleis. Dankzij de passerelle over de Schijnpoortweg kunnen voetgangers en fietsers veilig oversteken tussen Spoor Oost en het Sportpaleis. De stad tekende het project verder uit naar het voorontwerp van 2016. De werken worden in twee fasen uitgevoerd, afgestemd met de Oosterweelwerken aan de Schijnpoort. De bouw start in de loop van 2018, zodat ze voor de start van de Oosterweelwerken in gebruik genomen kan worden.

Het brugdeel over de Schijnpoortweg wordt een tijdelijke brug. Een trap (met fietsgoot) sluit de passerelle aan op het huidige voetpad langs de Schijnpoortweg en de toekomstige kades van het Lobroekdok. Zo is er reeds tijdens de werken een veilige verbinding voor voetgangers naar het Sportpaleis, weg van de drukke kruispunten.

AANVRAGERS:
Regionaal Landschap Rivieren-
land, Natuurpunt en het
Agentschap voor Natuur en Bos

PERIODE:
2016 - 2019

PROVINCIES:
Antwerpen en Vlaams-Brabant

GEMEENTEN:
Mechelen, Boortmeerbeek, Zemst,
Willebroek, Bonheiden en
Sint-Katelijne-Waver

SUBSIDIEBEDRAG:
240.000 euro

WENSBEELD VAN DE
OPEN RUIMTE IN EN
OM MECHELEN.

De Mechelse regio situeert zich centraal in het stedelijk kerngebied van Vlaanderen en is een logistiek knooppunt tussen verschillende stedelijke gebieden met een sterke bevolkingsgroei. Desondanks is er een mooi en divers aanbod aan beleefbare open ruimte aanwezig. De streek laat zich kenmerken door groene vallei- en broekgebieden, stadsnabije bossen, multifunctionele landbouw, nieuwe (snelle) fietspaden en andere recreatieve belevingstrajecten.

De rivieren Zenne, Dijle, Rupel en Nete en talrijke bijrivieren dooraderen en structureren de diverse landschappen en verbinden de verschillende landgebruiken over gemeentelijke en provinciale grenzen heen. De verstedelijkingsdruk op de ruimte en de leefbaarheid voor mens, plant en dier, en de nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen (zoals klimaatsverandering, biodiversiteit, versnippering, mobiliteit, en energievoorziening) vormen grote uitdagingen. Het versterken van de ruimte in al haar facetten (natuur, landbouw, water...) is onontbeerlijk. Het project Open Ruimte In en Om Mechelen (ORIOM) heeft daarom als doel om rond Mechelen de resterende open ruimte te vrijwaren, te versterken en waar mogelijk te verbinden, zodat er maximale adem- en bewegingsruimte ontstaat tussen de bebouwde kernen. Daarnaast wil het project ook de bekendheid van de gebieden verhogen bij het brede publiek door de versnipperde informatie- en promotiekanalen te bundelen. Het project zet in op vier strategische doelstellingen:

1. Groenblauwe vingers creëren als dynamische verbindingen tussen de open ruimte en het stedelijk gebied.
2. Belevingshotspots als stapstenen in een attractief valleilandschap bundelen en promoten.
3. Veerkrachtig recreatief medegebruik ontwikkelen in randstedelijke groengebieden over de gemeentegrenzen heen.
4. Bovenlokaal draagvlak en streekinspiratie bevorderen.

Logistiek knooppunt vol groene toevluchtsoorden

Groenblauwe aders tussen open en bebouwde ruimte

'Open Ruimte In en Om Mechelen' is geen klassiek openruimteproject. Het gelooft dat open ruimte en verstedelijking elkaar kunnen versterken in plaats van concurreren. Een kwaliteitsvol en attractief groenblauw netwerk dat de bewoonde kernen van Mechelen en de omliggende gemeenten van elkaar scheidt én opnieuw verbindt, is onmisbaar in een leefbare omgeving voor mens, plant en dier. Water en wonen ontmoeten elkaar, met de Dijle in Mechelen en de Zenne in Zemst. Verschillende initiatieven hebben van water al opnieuw een troef gemaakt: enkele vlieten in het stadscentrum van Mechelen zijn opengelegd, de Dijle aan de Mechelse Zandpoortvest stroomt weer bovengronds en verschillende Sigma-projecten combineren de bescherming tegen wateroverlast met nieuwe natuurinvullingen, landbouwgebruik en recreatie.

Ontwikkelingen door samenwerking en goede aansturing

DE OPEN RUIMTE IN EN OM
MECHELEN BESTAAT UIT
SCHAKELS VAN VERSCHILLENDE
INSTANTIES DIE VANUIT EEN
EIGEN VISIE ACTIES
ONDERNEMEN.

Om die schakels te verbinden in een ketting, is de afstemming van die visies en acties cruciaal. Het is op dat punt dat de projectcoördinatie een belangrijke rol speelt. ORIOM brengt de verschillende projectpartners samen in werkgroepen rond specifieke thema's, projecten en deelgebieden om gezamenlijke, doelgerichte acties uit te stippelen.

Zo ontwikkelt werkgroep Zenne- en Barebeekvallei een geïntegreerde ruimtelijke visie over dit deelgebied, gekoppeld aan een actieprogramma om deze visie te realiseren. Verschillende overheidsniveaus en open ruimtesectoren vinden elkaar in deze werkgroep en doorliepen een intensieve reeks workshops. De eerste structuurschetsen met een visie op de open en bebouwde ruimte kwamen hierbij tot stand. Ook andere multi-actorwerkgroepen "stadsbos Kauwendaal", "Otter" en "Communicatie" zagen op initiatief van ORIOM het licht.

Realisaties op het terrein

1. KINDERLUSSEN

Het wandelaanbod in en rond Mechelen op maat van kinderen is eerder beperkt en niet zo goed gekend. Het project 'Kinderlussen in en om Mechelen' ontwikkelt en promoot kindvriendelijke wandel-lussen. In de loop van 2017-2018 werden diverse nieuwe kinderlussen geopend en op 29 juni werd de kinderwandelkaart 'Samen op pad' officieel gelanceerd, gratis te downloaden op www.rirl.be/samen-op-pad.

2. STADSBOS KAUWENDAAL

Stad Mechelen, gemeente Sint-Katelijne-Waver, het Agentschap voor Natuur en Bos en Natuurpunt plannen de losstaande bosfragmenten van Kauwendaal aaneen te sluiten tot een echt stadsbos, dat verder ecologisch en recreatief ingericht kan worden. In dat kader kocht het Agentschap voor Natuur en Bos het militaire domein aan en zijn gesprekken lopende met de NMBS voor de verwerving van de oude spoorwegbermen. ORIOM diende ook een subsidieaanvraagdossier in bij het Departement Omgeving voor de verwerving van gronden. Met een publieke boomplantactie breidde Natuurpunt het bestaande stadsbos al uit.

3. OTTERS KRIJGEN WEER LEEFRUIMTE

De werkgroep Otter werd opgericht om bestaande info en ideeën rond de otter, die terug is in Vlaanderen, te bundelen en projecten te initiëren om het leefgebied structureel te vergroten. Daarbij moeten ze rekening houden met waterproblematieken en de migratiegevolgen bij de aanleg van bepaalde verbindingen. De werkgroep werkt een globaal ontsnipperingsplan voor de otter uit. Ondertussen werd ook een Projectsubsidie Natuur aangevraagd bij het Agentschap voor Natuur en Bos voor de ottervriendelijke inrichting van Stuyvenbergbaan in Willebroek.

4. BELEVINGSPROJECTEN

ORIOM houdt de vinger aan de pols bij de lopende terreinprojecten in het projectgebied en brengt als overkoepelende partner verschillende instanties samen, bijvoorbeeld rond de ontwikkeling van een kano- en kajakrouten netwerk op de Zenne en Dijle en een rolstoelpad in de Barebeekvallei. Ook over onthaalpoorten wordt nagedacht: de studenten 'Interior and Service Design' van de Thomas More Hogeschool Mechelen werkten een nieuwe invulling uit van de boswachterswoning in Blaasveldbroek als onthaalpoort voor Dijle- en Zennevallei.

1 © Leo De Nijn

4 © Aline Peeters Interior and Service Design, Thomas More

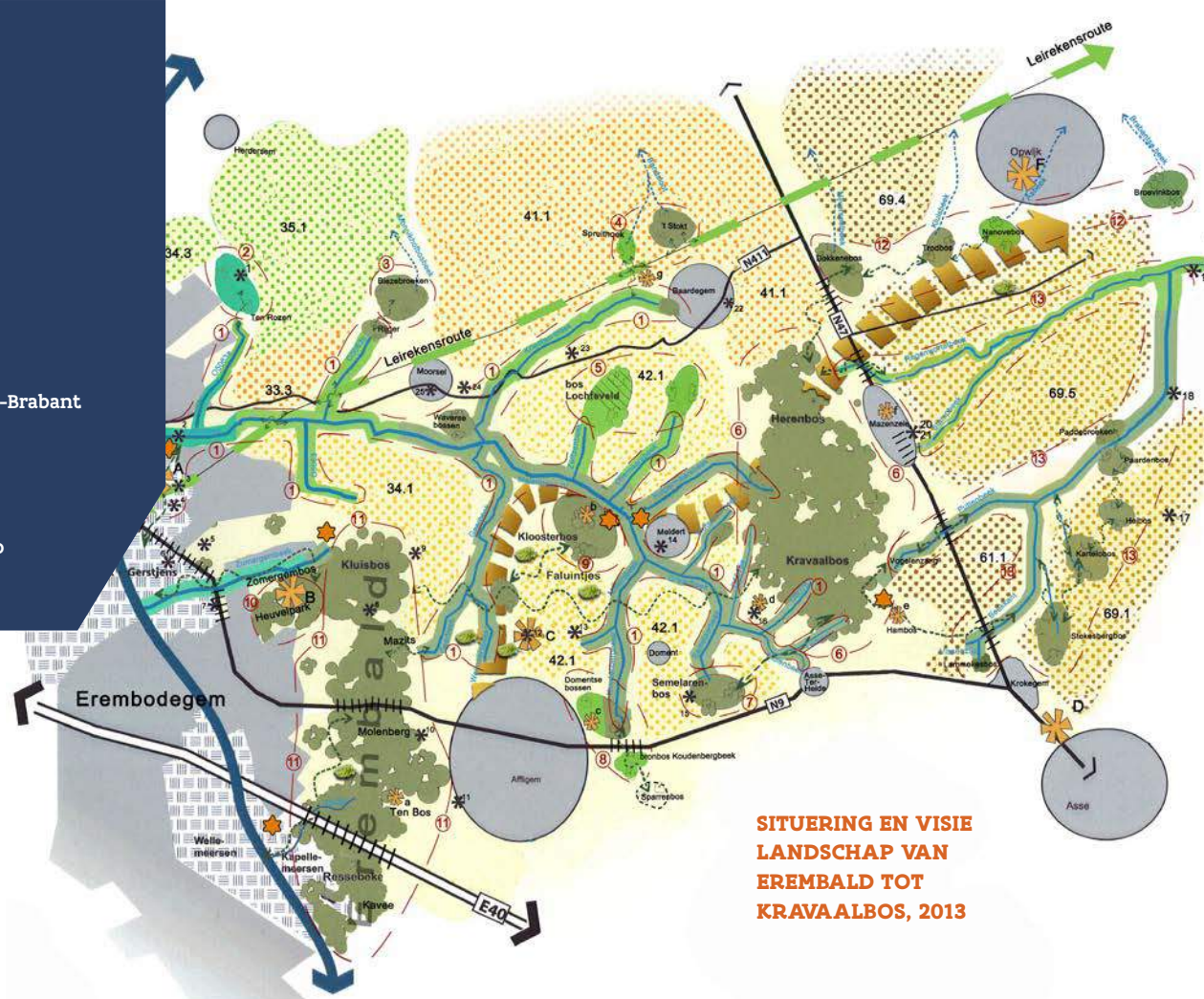
AANVRAGER:
Regionaal Landschap
Schelde-Durme vzw

PERIODE:
2010 - 2013, 2017 - 2020

PROVINCIES:
Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant

GEMEENTEN:
Aalst, Affligem, Asse, Opwijk

SUBSIDIEBEDRAGEN:
139.200 euro en 300.000 euro

SITUERING EN VISIE
LANDSCHAP VAN
EREMBALD TOT
KRAVAALBOS, 2013

Midden in de Vlaamse Ruit, op de grens van Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant, op een boogscheut van Brussel en grenzend aan de stad Aalst en het kleinstedelijk gebied Asse, ligt een openruimtegebied, rijk aan cultureel erfgoed en met sterke natuurwaarden.

De provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant, de stad Aalst en de gemeenten Affligem, Asse en Opwijk zetten zich samen in om de uitdagingen in het openruimtegebied aan te pakken, met ondersteuning van de Regionale Landschappen Schelde-Durme, Pajottenland & Zennevallei en Brabantse Kouters en verschillende Vlaamse partners.

Het huidige strategische project bouwt verder op bestaande visies maar initieert ook nieuwe deelprojecten, zowel op vlak van visieontwikkeling, ruimtelijke planningsinitiatieven en lokale samenwerkingsverbanden als ontwikkelingen op het terrein.

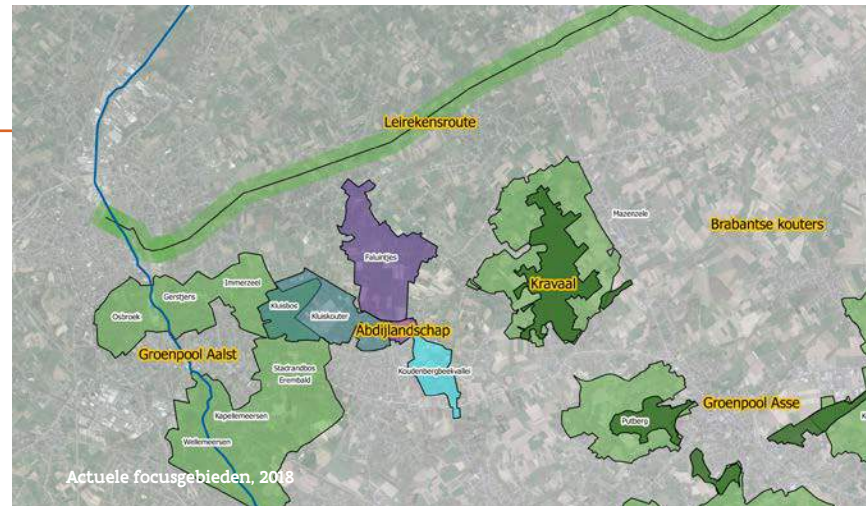
Cultureel erfgoed en natuur hand in hand

Duizend gaatjes, een gemengd openruimteverhaal

De open ruimte in het gebied staat onder grote verstedelijkingsdruk en die druk zal alleen maar toenemen als de bevolking in de omliggende woonkernen verder groeit. Suburbanisatie zorgt voor toenemend ruimtebeslag en versnippering van de open ruimte. Tegelijkertijd moet diezelfde open ruimte doelstellingen halen rond klimaatadaptatie en -mitigatie, voedselvoorziening, biodiversiteit, recreatie en leefbaarheid.

Dit strategische project biedt een oplossing voor die uitdagingen aan de hand van een kwaliteitsvolle ontwikkeling van het open ruimtegebied in relatie tot de bebouwde kernen. Een strategisch project is nodig om alle betrokken actoren in dit provinciegrensoverschrijdende projectgebied samen rond de tafel te brengen. De provinciegrensoverschrijdende ligging van enkele belangrijke ruimtelijke dragers zorgt er nu namelijk voor dat planningsinitiatieven niet opgenomen worden en kansen blijven liggen. Het gevaar bestaat dat de open ruimte haar kwaliteiten en mogelijkheden verliest als er geen planningsinitiatieven worden genomen om haar te beschermen.

Het ambitieuze projectpartnerschap wil de vele troeven van de streek ten volle uitspelen en het weinig gekende gebied ontwikkelen tot een toeristisch-recreatieve attractiepool die naast de omwonenden ook de inwoners van Brussel en zelfs internationale toeristen bedient. Kwaliteitsvolle, nabije en toegankelijke open ruimte versterkt de functie van de omliggende woonkernen als economisch centrum en woonconcentratie. Een betere verwevenheid van natuur, landbouw en erfgoed maken het Landschap van Erembald tot Kravaalbos aantrekkelijker om er te wonen, te werken en te recreëren.

Actie op het terrein door inter- bestuurlijke samenwerking

ER WORDT STERK INGEZET
OP EEN BOTTOM-UP
AANPAK, MET IDEEËN VAN
LOKALE VERENIGINGEN,
INWONERS, LANDBOUWERS
EN ONDERNEMERS.

Dat leidt tot een sterkere lokale verankering en nieuwe samenwerkingsverbanden, over gemeentegrenzen en beleidsdomeinen heen. Natuur- en landbouwverenigingen bundelen hun krachten door samen te werken rond korte keten en specifieke soorten. De Abdij Affligem en haar omgeving worden opgewaardeerd.

Bij de verdere ruimtelijke ontwikkeling blijft het fysische systeem richtinggevend. De ruimtelijke structuur in het projectgebied wordt bepaald door de Dender, de beekvalleien (Molenbeek-Graadbeek, de Grote en de Kleine Molenbeek en de Puttenbeek-Stambeek), natuur- en boscomplexen (Kravaalbos-Kloosterbos-Kluisbos, Wellemeersen-Kapellemeersen, Osbroek-Gerstjes), belangrijke landbouwgebieden, de nederzittingsstructuur en de infrastructuur (waaronder het voormalige spoorwegtracé Leirekensroute).

Realisaties op het terrein

Het strategische project 'Landschap van Erembald tot Kravaalbos' heeft als doel de ontwikkeling van een robuuste en samenhangende open ruimte, met aandacht voor de **identiteit van de diverse, waardevolle landschappen en streekproducten**. Een van de subdoelstellingen is de versterking van de hopteelt en de hoptecultuur in de regio.

5. GROENPOOL AALST

Realisatie van een 800 ha groot openruimtegebied dat als een recreatieve, ecologische en waardevolle groene long fungeert voor de inwoners van Aalst, Affligem en Denderleeuw én tegelijkertijd een toegangspoort vormt tot de Dendervallei, het Abdijslandschap en verder naar het Kravaalbos.

Quick wins: natuureducatief centrum en speelnatuurzone Heuvelpark.

In samenwerking met: Natuurinrichtingsproject Wellemeersen en Oude Dender, Strategisch project Denderland en Stadsvernieuwingsproject Immerzeel.

1. GROENE RAND ASSE

Realisatie van toegankelijk groen door de natuur-, erfgoed- en recreatieve waarden in het openruimtegebied rond het kleinstedelijk gebied Asse te versterken (inclusief een vermindering van de impact van de toekomstige rondweg N9k).

2. LEIREKENSROUTE

Ontwikkeling van het oude spoorwegtracé tot een robuuste, ecologische corridor en functionele fietsverbinding, met een hoge recreatieve waarde.

Quick wins: speelbos Rozekensbos (Aalst) en parkzone De Staak (Opwijk).

3. ABDIJ AFFLIGEM EN OMGEVING

Versterking en bescherming van de landschappelijke kwaliteit, erfgoedwaarde en toeristische aantrekkingskracht van de Abdij Affligem.

Quick wins: ontwikkeling GNOP-gebied Koudenbergbeekvallei, landschappelijke inpassing Abdij Maria Mediatix.

4. GEÏNTEGREERD ACTIEPROGRAMMA HOP AAA+

In 2017 engageerden openbare besturen, brouwerijen, lokale verenigingen, toeristische organisaties, landbouwers en lokale ondernemers zich om samen werk te maken van een geïntegreerd hoptactieplan, met landbouwgerichte, erfgoedgerichte en toerismegerichte acties.

6. VALLEIGEBIED MOLENBEEK-GRAADBEEK

Ontwikkeling van de beekvallei als robuuste natuurverbinding, een betere waterkwaliteit en een oplossing voor de vismigatieknelpunten.

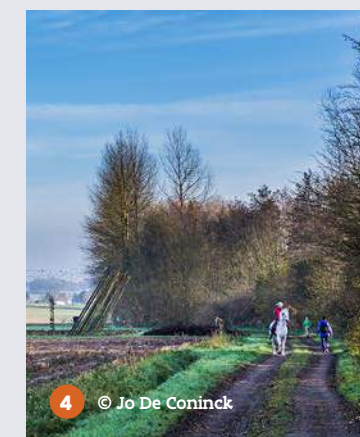
7. QUICK WINS

voor het landschappelijke, onroerende en culturele erfgoed: verhoging van de landschappelijke zichtbaarheid en de toegankelijkheid van de Motte het Hof te Eksel en het herstel van de historische kersenboomgaarden aan de oostelijke rand van het Kravaalbos.

voor de landbouw: korte keten brochure '(H)eerlijk Lokaal' en ondersteuning van landbouwbedrijven rond landbouwverbreiding en landschappelijke inpassing van bedrijfsgebouwen.

voor de natuur: acties rond zwarte populieren, kerkuilen, solitaire bijen, steenuilen, vlermuizen, vuursalamanders, de grote gele kwikstaart, de sleedoornpage en de kleine ijsvogelvinder.

voor toerisme en recreatie: bewegwijzerde wandellussen in het Kravaalbos (inclusief infoborden en zitbanken), een oplossing voor de missing links in het tragewegennetwerk, een nieuwe ruiterroute en de inpassing in het wandelnetwerk Brabantse Kouters.

AANVRAGER:
Autonoom Gemeentebedrijf
Stadsontwikkeling Oostende

PERIODE:
2010 - 2013, 2014 - 2018

PROVINCIE:
West-Vlaanderen

GEMEENTE:
stad Oostende

SUBSIDIEBEDRAGEN:
222.180 euro en 287.581 euro

Dit strategische project is ontstaan nadat industrieterreinen die begonnen te verkommeren na een herbestemming in een Vlaams GRUP ontwikkeld konden worden.

Het project is eerst geëvolueerd van drie solitaire projectontwikkelingen naar een algemene gebiedsvisie op de ontwikkeling van de Oosteroever tussen de haven en de Moreauxlaan. Met de subsidie voor de strategische projectcoördinatie is het draagvlak nog vergroot en wordt een ruimer gebied bekeken dan enkel Oosteroever, namelijk de oude havengebieden Hazegras-stationsomgeving, Haven-visserij en Oosteroever-Vuurtorenwijk. De 'oude havengebieden' van Oostende worden binnen één projectstrategie aangepakt.

De uitdagingen blijven groot: een goed nabuurschap tussen de ontwikkelingen op de Oosteroever en binnen het Havengebied, flankerende maatregelen voor de getroffen bedrijven, interactie tussen Oosteroever en de kernstad en een optimale ontsluiting.

Andere ontwikkelingen in de onmiddellijke omgeving zijn de realisatie van het Groen Lint en het Masterplan Stationsomgeving, de verhuis van de tramstelplaats, de opheffing van de barrièrewerking van de Moreauxlaan, de projectontwikkeling rond de hotelschool en de site van Bootsman Jonson, de herlokalisatie van het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) en vooral ook het inzicht dat stadsvernieuwing niet om stenen draait maar om de dynamiek tussen mensen. Ook nieuwe ideeën en visies vinden hun weg in de oude havengebieden, zoals de ontwikkeling van de haven als Energy Port, het Masterplan Oosteroeverduinen, de mogelijke verbreding van de havenmond, de nieuwe havendammen, de visie rond de marina's en de herlokalisatie van de watersportclub, de mogelijke demping van een gedeelte van het Vuurtorendok en een nieuwe vismijn.

Van oud havengebied naar karaktervol stadsdeel

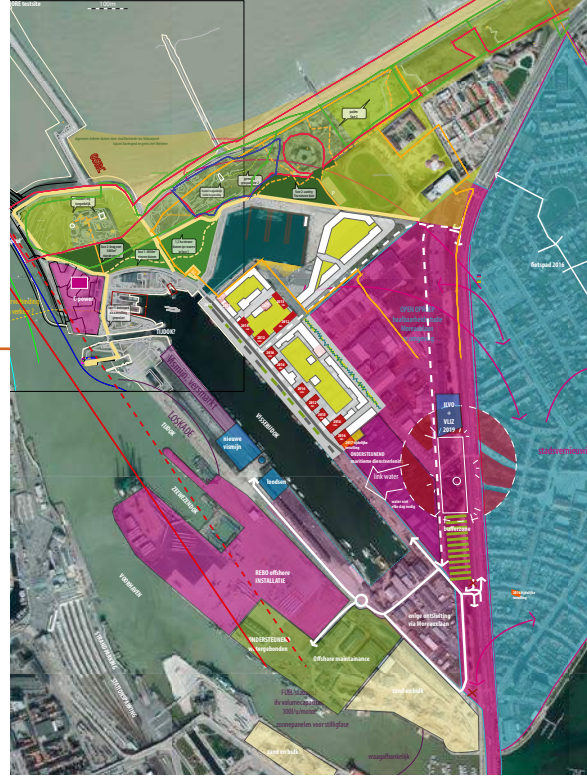
Nieuw stadsdeel op mensenmaat

Naar aanleiding van de afbakening van het regionaalstedelijk gebied besliste de Vlaamse Regering in 2013 om een verdere oplossing te zoeken voor de 'oude havengebieden' van Oostende. Daarom zetten de belangrijkste actoren een projectstrategie op, met de focus op de oude havengebieden en de mogelijkheid om die gebieden aan te pakken als een combinatie van stadsvernieuwing, economische activiteiten en een sociale dynamiek. Het oude havengebied moet zich zo ontwikkelen tot een volwaardig stadsdeel dat een nieuw karakter toevoegt aan Oostende.

De beslissing van de Vlaamse regering (22/03/2013) rond de afbakening van het Zeehavengebied van Oostende omvatte, binnen de strategische projectcoördinatie, de taak van kwaliteitsbewaking omtrent het goed nabuurschap tussen havengebied en het regionaalstedelijk gebied. De belangrijkste realisatie op terrein is dat sindsdien een stuurgroep werd opgericht om de relaties tussen haven, station en stad te bewaken. Een korte lijn die aangehaald wordt bij prangende situaties op terrein.

Via het strategische project kunnen de Oosteroever, de stationsomgeving en de haven uitgroeien tot multifunctionele stadsdelen, die als een aantrekkingspool van stadsvoorzieningen kunnen functioneren voor de bestaande aangrenzende Vuurtorenwijk en Hazegraswijk. De projectsubsidie voor de stadslob Oosteroever zette het project steviger op de kaart. Voor de omgeving van de Moreauxlaan werd begin 2016 een team aangeduid dat de ontwikkelingsstrategie samen met de stakeholders in goede banen moet leiden. Ondertussen is de laatste fase van dat onderzoek ingegaan.

In februari 2016 werd een procesbegeleider aangesteld voor een cocreatietraject in de Vuurtorenwijk. Ook daar is de laatste fase aangebroken en wordt de laatste hand gelegd aan de methodiek rond cocreative stadsvernieuwing. De laatste fase maakt de buurt nog zelfredzamer.

Opening van tijdelijke invulling
Ovampand: 12 november, 2017

Communicatie en participatie, samen aan de slag

PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE VORMEN DE BELANGRIJKSTE LEIDRAAD BINNEN HET STRATEGISCHE PROJECT.

Voor de start van het werken aan een dynamisch stedelijk weefsel, moest het zowel voor de bewoners als de stedelijke diensten duidelijk worden welke projecten al opgestart waren in en rond de Oosteroever. Dit gebeurde aan de hand van enkele bewonerscafés, postkaartjes, de website Oosteroever.oostende.be en de publicatie 'Vuurtorenwijk zwart op wit'.

Diverse wijken, sectoren en thema's werden op een gecoördineerde wijze aangepakt om tot een coherente stadsvernieuwing te komen. Alle betrokken partijen creëerden samen een geïntegreerd vernieuwingsproces, dat een hefboom kan zijn voor de projecten en hun omgeving. De ervaringen in de testcase Vuurtorenwijk worden nu ingezet bij de aanpak van de vernieuwde stedelijkheid in bestaande wijken.

De stad Oostende heeft ervaring in het tegelijk inzetten van de verschillende beleidsinstrumenten op verschillende fronten om wijkvernieuwing te initiëren. Een gelijkwaardig partnerschap en de sterke betrokkenheid van bewoners met cocreatieteams werpt zijn vruchten af. Die strategische coördinatie tilt het vernieuwingsproces naar een hoger niveau.

Realisaties op het terrein

VOOR ELK VAN DE DEELGEBIEDEN ZIJN ER DIVERSE ONTWIKKELINGEN OP HET TERREIN EN IS ER OOK GEWERKT AAN EEN MEER GESTROOMLIJNDE AANPAK VAN HET VERGUNNINGENBELEID.

1. HAZEGRAS EN STATIONSOMGEVING

Rond het station wordt volop gewerkt. Het parkeergebouw is operationeel sinds 2017 en de ondergrondse fietsenstalling wordt nu gefinaliseerd. De gefaseerde aanpak voor de vernieuwing van de tramkeerlus en de nieuwe busstelplaats zijn vergund en worden gebouwd. Langs de sporen komen nieuwe woonegelegenheden. En de politie is gestart met de herlokalisatie van haar kantoren.

werden het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) en PAK verhuisd. Het Instituut voor Landbouw en Visserij Onderzoek (ILVO) en het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) werken samen aan nieuwe gebouwen langs de Moreauxlaan. Die plannen worden verder gesynchroniseerd met het onderzoek naar de Moreauxlaan.

De bus- en tramstelplaatsen van het station zijn verplaatst naar de Slijkensesteenweg en zijn ondertussen operationeel.

2. HAVEN/VISSERIJ

De aanvulling van strandsuppletie werd gefinaliseerd in 2015.

Voor de bouw van een clubhuis is de vergunning verkregen. Het verdere verloop staat momenteel 'on hold' wegens gebrek aan budgetten. Begin 2018 werd een tijdelijke aanvraag voor een clubhuis in containers vergund.

De nieuwe plannen voor de Vismijn en de relatie met het stedelijk weefsel worden verder opgevolgd in samenwerking met de haven. De bouw van de nieuwe Vismijn is volop aan de gang. Voor de tweede fase

3. OOSTEROEVER/VUURTORENWIJK

Op de planning: de transformatie van de duinen tot één grote ecologische infrastructuur met erfgoedwaarden, toeristische ontsluiting, speelruimtes en de ontwikkeling van het Militair Hospitaal. De eerste vergunning is ondertussen verleend, de tweede werd ingetrokken wegens ongunstige adviezen van Natuur & Bos en Onroerend Erfgoed. Een natuurbeheerplan voor de duinen wordt nu uitgewerkt alvorens verdere vergunningen ingediend worden.

2 Realisatie in havengebied

1 Panorama station, 2018

3 Skytowers, the sea loves this city

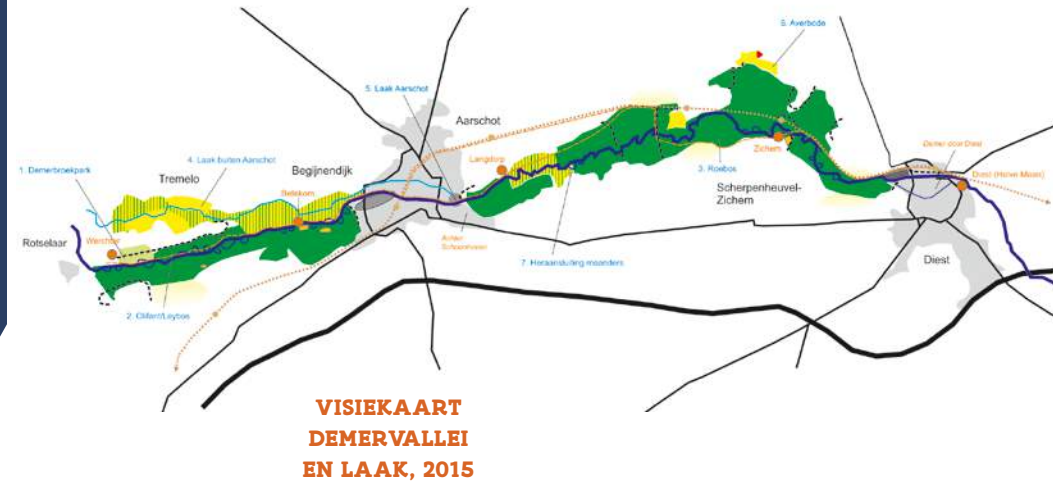
AANVRAGER:
Regionaal landschap
Noord-Hageland vzw

PERIODE:
2007 - 2011, 2012 - 2015, 2016 - 2019

PROVINCIE:
Vlaams-Brabant

GEMEENTEN:
Aarschot, Begijnendijk, Diest, Rotselaar,
Scherpenheuvel-Zichem, Tremelo

SUBSIDIEBEDRAGEN:
186.000 euro, 212.800 euro
en 236.000 euro

Het strategische project omvat de Demervallei van Diest tot Werchter en de Laak van Aarschot tot Tremelo. Om de ambitieuze doelstellingen te doen slagen, kan het project terugvallen op een aantal interbestuurlijke beslissingen.

Met de agendering als AGNAS-project in 2010 en de principiële beslissing in 2011, werd de vallei officieel een Sigmaproject en kon het opgebouwd worden rond een doordachte werkings- en overlegstructuur. De start van intensief overleg en onderzoek. Eén belangrijke studie daarbij is het plan-MER Sigmaplan, goedgekeurd in 2015. Verdere stappen naar concrete uitvoering werden gezet. Een optimaal scenario voor de inrichting van de vallei werd uitgewerkt en ontwerpend onderzoek gaf klaarheid rond een aantal niet-Sigmagebieden. Onder toezicht van de gouverneur werd interbestuurlijk gewerkt aan een unaniem gedragen visie, uitvoeringsprogramma en voorstel tot verdere samen-

werking. Eind 2016 besliste elke Demerpartner over de 'integrale visie voor de Demervallei en Laak van Diest tot Werchter', en dat voor zijn eigen bevoegdheden, samen in totaal 79 beslispunten. In de gemeenteraden en provincieraad was er geen enkele tegenstem.

De beslissing werd ondertekend door de Demergemeenten, Provincie Vlaams-Brabant, de bevoegde Vlaamse ministers, de bekkenbesturen en het Regionaal Landschap Noord-Hageland. Momenteel ligt de focus op de voorbereiding van de uitvoering op het terrein door o.a. het verrichten van het nodige financiële onderzoek.

Strategisch werken in de open ruimte

Voor een strategisch project in het buitengebied is het vaak moeilijk een evenwicht te vinden in een actieprogramma met ook voldoende 'zwaarwichtige' deelprojecten. Een geïntegreerde visie uittekenen is één ding, de uitvoering een ander. De Demerpartners dachten parallel aan het uitschrijven van de visie na over de uitvoering. Maar in het hele traject losten ze ook alle ruimtelijke knelpunten op, wat de credibiliteit sterk heeft vergroot. Meerdere sectorale en globale visies kwamen samen, waar nodig zijn zaken uitgediept en velen werden betrokken in het Demerverhaal, onder meer via infomarkten en overleg. Die open communicatie en betrokkenheid zal ook in de toekomst een kernzaak binnen het strategische project blijven.

Aan de geïntegreerde visie werd ook een uitvoeringsprogramma gekoppeld. Belangrijk daarbij is de coördinatie op vlak van fasering en procedures. Middelen en instrumenten werden gebundeld in een actieprogramma: in een helder overzicht staat Sigma naast landinrichting, RUP, beheerplannen onroerend erfgoed en naast de instrumenten van de provincie voor het recreatief netwerk of het draaiboek voor weekendverblijven. Daarnaast gaven de gemeenten aan waar ze prioritair op zullen inzetten. Zo brengt het strategische project verschillende werkgroepen, thematisch of projectmatig, samen om ideeën stapsgewijs tot uitvoering te brengen.

Die manier van strategisch samenwerken biedt de mogelijkheid tot een geïntegreerde gebiedsontwikkeling in de Demer- en Laakvallei, met ruimte voor landbouw, natuur, water en landschap.

© Wouter Pattyn

Hefboomprojecten

NA EEN SUCCESVOLLE VOORSTELLING VAN HET TOEKOMSTBEELD IN HET VOORJAAR VAN 2017, WAREN DE DEMERPARTNERS VAN MENING DAT ZE DAT MOMENTUM MOESTEN GEBRUIKEN OM DE PLANNEN OOK EFFECTIEF TE VERTALEN IN CONCRETE ACTIES.

Aangezien de integrale visie uitspraken doet over de verschillende thema's en gebieden, zet ook de projectuitvoering daar parallel op in. Elke partner neemt zijn verantwoordelijkheid, toetst het binnen het globaal streefbeeld af en gaat over tot de projectvoorbereiding. Dat maakt dat er momenteel zowel op het vlak van water, natuur en landbouw als toerisme en recreatie projecten lopende of in voorbereiding zijn. Dit wordt zeer gericht aangepakt: de Sigmagebieden, de rechteroever van Werchter, de Laakvallei (Water-Land-Schap), De Laak in Aarschot, de Demer door Diest.... Al deze initiatieven vormen een hefboom voor het volledige vallei-gebied. Ze vergroten de veerkracht van het hele Demerbekken.

Het strategische project ondersteunt en coördineert de projecten met als doel opportuniteiten te valoriseren en de juiste partners samen te brengen. Voor de komende tien jaar zal het actieprogramma op volle toeren verder uitgevoerd worden en worden de resultaten zichtbaar op het terrein. De Demervallei zal veiliger en toegankelijker worden en een meer natuurlijk karakter krijgen. De integrale aanpak van de lange voorbereiding heeft dus geloofd.

Realisaties op het terrein

1. SIGMAPROJECTEN

De Sigmaprojecten worden uitgevoerd volgens een gefaseerde strategie in 8 deelgebieden. De realisatie is al opgestart en zal tot 2030 duren. De aanleg van dijken en andere veiligheidsvoorzieningen worden uitgevoerd, net als een heel pak projecten voor het valleierstel. Op vlak van landbouw worden verschillende flankerende maatregelen getroffen in functie van waterveiligheid en worden ook gebieden structureel versterkt.

Op de website van De Vlaamse Waterweg kan iedereen de voorreringen volgen, en via infomarkten blijven de omwonenden op de hoogte van alle acties binnen een deelgebied.

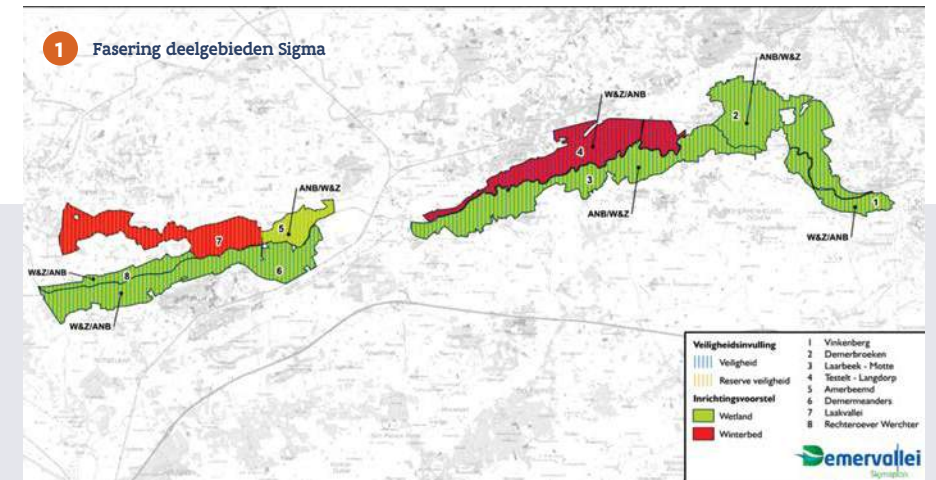
2. DEMERBAKENS

Om de toeristisch-recreatieve aantrekkelijkheid van de vallei in de verf te zetten, schilderde een kunstenaar het toekomstbeeld 2050. Vijf Demerbakens kregen vorm en werden in 2017 en 2018 in elke Demergemeente opgezet met middelen van het Europees project Platteland Plus. De Demerbakens zijn ontmoetingsplaatsen op een kruispunt van recreatieve routes, dicht bij waardevolle landschappelijke en cultuurhistorische sites. De vijf sites versterken de band met de Demer en hebben qua vormgeving en uitvoering in cortenstaal eenzelfde stijl. Het fameuze oost-west Demerfietspad verbindt de vijf sites:

• **Boerenkrijgplein in Diest:** kanonnen als zitbanken

• **De Hemmekes in Zichem en de Maagdentoren:** platbodeme als picknickplaats

• **Site achter kerk in Langdorp:** 36 meter lange meanderende tafel

• **Demerbrug in Betekom:** ingeklede Demerbrug

• **Site in Werchter als onderdeel van het toekomstige Demerbroekpark:** wandelpad doorheen de bomen

3. HERSTEL VAN DE MEANDERS

De Demervallei was oorspronkelijk een sterk meanderende rivier. In de loop der tijd werd de Demer echter rechtgetrokken en werden meanders dichtgegooid. Door het wegvallen van hun functie, werden de oevers geleidelijk aan overwoekerd en werden chalets, omheiningen en andere constructies opgericht. Zo ook in de Demerstraat. Verschillende eigenaars werden overtuigd om samen

te werken aan een herstelproject, dat ook als testcase dient voor de heraan-sluiting van de verschillende meanders in het kader van het Sigmaproject.

Een eerste hermeanderingsproject ter hoogte van de Vinkenbergh in Diest is als pilootproject met Europese subsidie (Belini) in gang gezet. Voor de zone binnen het Sigmagebied 'Demer-meanders in Aarschot, Begijnendijk en Rotselaar' is een werkgroep in het leven geroepen die de werken voorbereidt. Ook de herinrichting van 10 aanwezige vijvers wordt onder de loep genomen. Verschillende werken starten in 2018.

Met het herstel van de meanders zal de Demer 11 km langer worden. Beetje bij beetje wordt er een kano- en kajaktroject gerealiseerd dat de waterbeleving van dit gebied sterk zal vergroten.

10 JAAR STRATEGISCHE PROJECTEN IN KAART

In 10 jaar tijd zijn er 9 oproepen voor strategische projecten afgerond. In totaal werden maar liefst 56 verschillende strategische projecten gesubsidieerd. Het constant vrij grote aantal aanvragen toont het maatschappelijk belang aan van de strategische projecten. Voor de tiende oproep werden er 16 aanvragen ingediend. Het grootste aantal geselecteerde projecten (10) met het hoogste gesubsidieerde bedrag (€ 2.701.981) was de vijfde oproep in het jaar 2013. Een constante versterking van de organisatie, het opstarten en verderzetten van het samenwerken rond realisaties, kleurt het grondgebied van Vlaanderen.

1

**RIVIERPARK
MAASVALLEI**
Subsidiebedragen:
€ 174.000, € 300.000 en
€ 300.000
Regio: Maasvallei
Meer info: zie pagina 6

2

**BRABO2 EN OOSTER-
WEEELVERBINDING**
Subsidiebedrag: € 272.880
Regio: Stedelijk gebied
Antwerpen
Meer info: zie pagina 8

3

**OPEN RUIMTE IN EN OM
MECHELEN**
Subsidiebedrag: € 240.000
Regio: Mechelen
Meer info: zie pagina 10

4

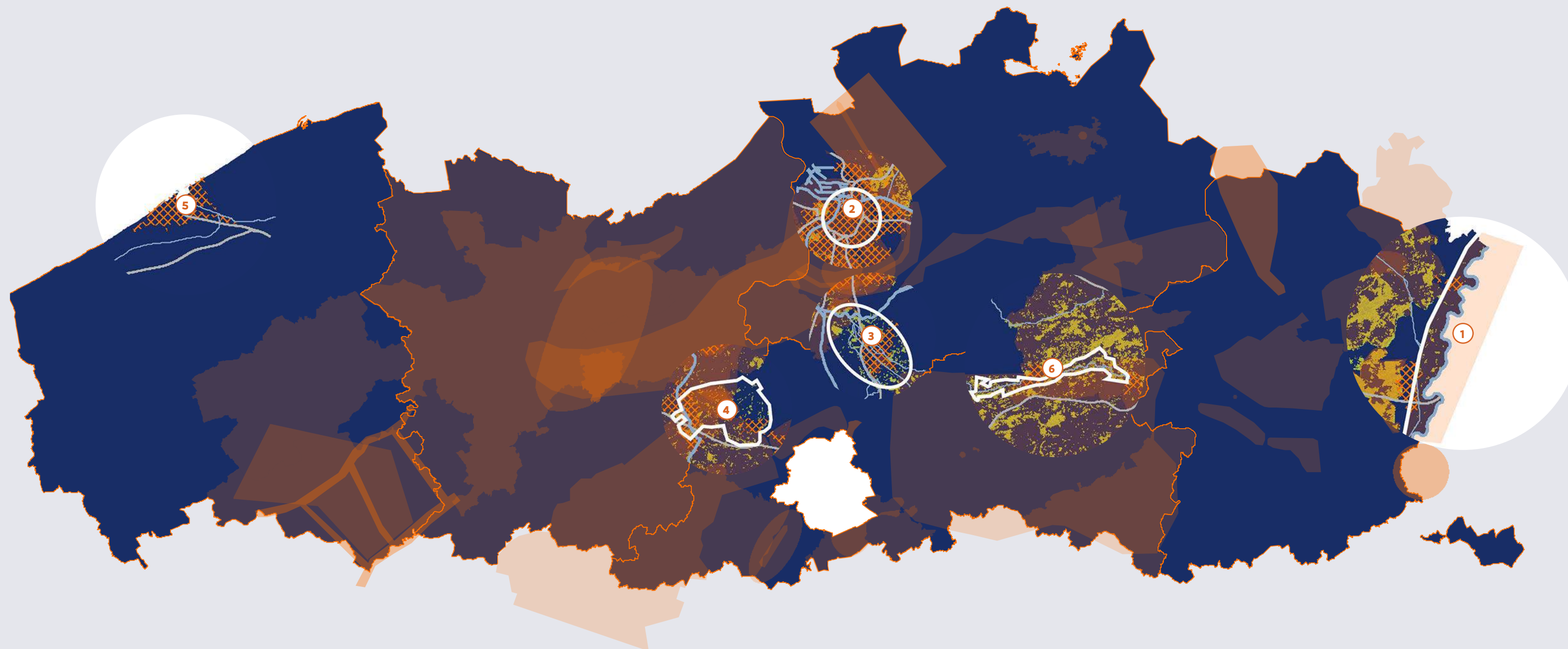
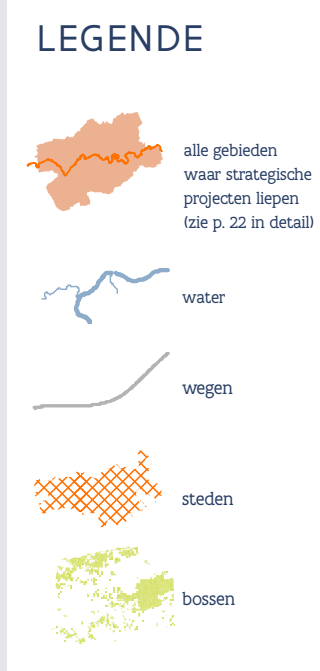
**LANDSCHAP VAN EREM-
BALD TOT KRAVALBOS**
Subsidiebedragen: € 139.000
en € 300.000
Regio: Open ruimte
Aalst-Brussel
Meer info: zie pagina 12

5

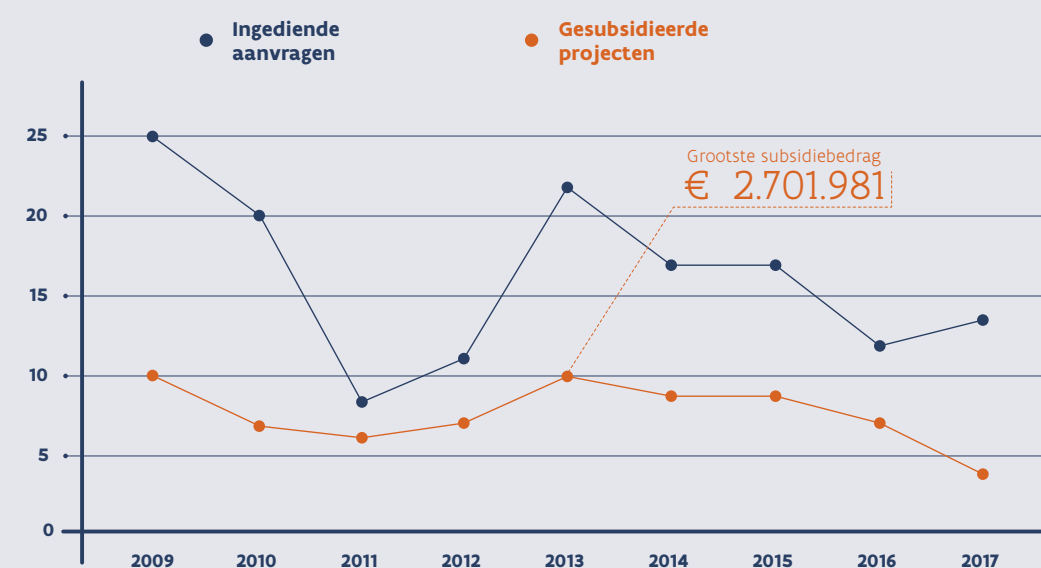
**OUDE HAVENGEBIEDEN
OOSTENDE**
Subsidiebedragen: € 222.180 en
€ 287.581
Regio: Stedelijk gebied Oostende
Meer info: zie pagina 14

6

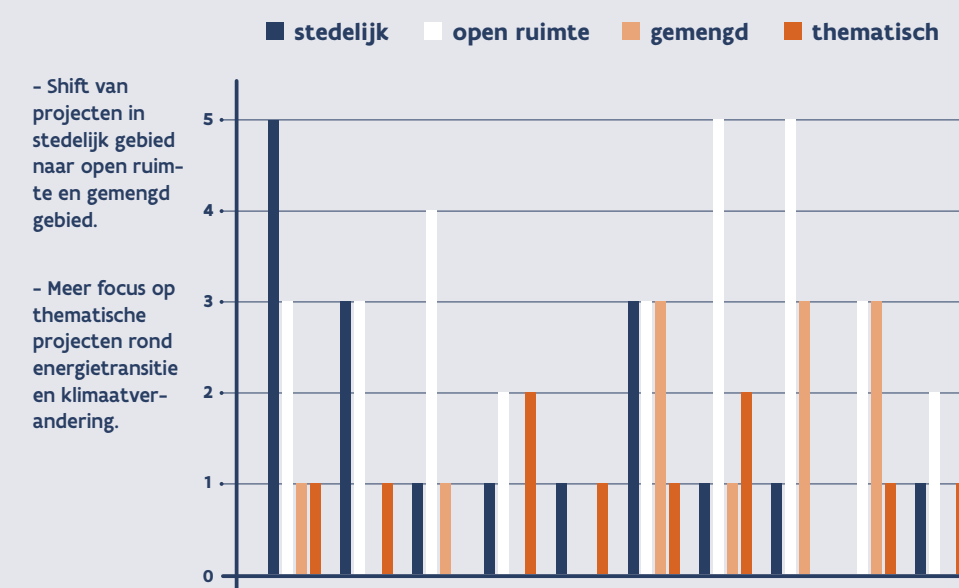
**DEMERVALLEI
EN LAAK**
Subsidiebedragen: € 186.000,
€ 212.000 en € 236.000
Regio: Demervallei en Laak
Meer info: zie pagina 16

AANVRAGEN EN PROJECTEN

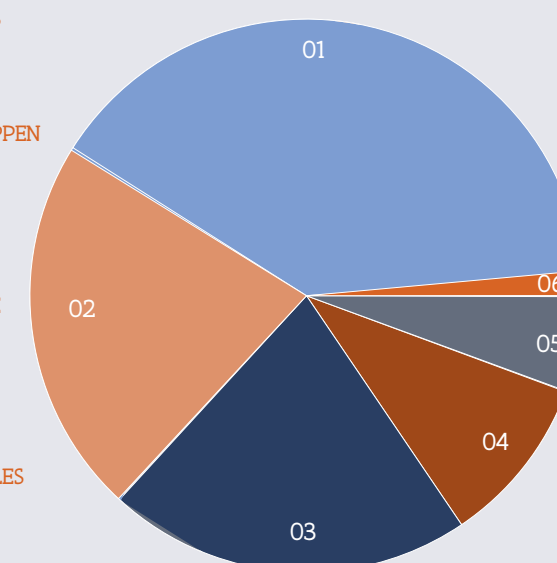

WERKING

DE AANVRAGERS

- 01. PROVINCIËS
€ 7.530.200
- 02. REGIONALE LANDSCHAPPEN
€ 4.228.320
- 03. GEMEENTES
€ 4.044.982
- 04. AUTONOME GEMEENTE-BEDRIJVEN
€ 1.817.766
- 05. INTER-COMMUNALES
€ 1.060.000
- 06. ANDERE
€ 200.000

10 JAAR STRATEGISCHE PROJECTEN OPGELIJST

OPROEPJAAR 2009

GROENE SPOREN

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Leie-, Scheldevallei en
het Kanaal Bossuit-Kortrijk

CENTRAAL STATION ANTWERPEN

Subsidiebedrag: € 212.659
Regio: Stedelijk gebied
Antwerpen

BOSLAND

Subsidiebedrag: € 196.948
Regio: Limburgse Kempen

INVESTERINGSZONE PETROLEUM ZUID ANTWERPEN (BLUE GATE)

Subsidiebedrag: € 207.920
Regio: Stedelijk gebied
Antwerpen

RECONVERSIE OUDE HAVENGEBIEDEN OOSTENDE

Subsidiebedrag: € 222.180
Regio: Stedelijk gebied
Oostende

ALBERTKNOOP

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Economisch Netwerk
Albertkanaal

VAARTKOM LEUVEN

Subsidiebedrag: € 296.947
Regio: Stedelijk gebied Leuven

TURNHOUT 2012

Subsidiebedrag: € 244.324
Regio: Stedelijk gebied Turnhout

RUPELSTREEK

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Antwerpen

KRAVAALBOS

Subsidiebedrag: € 139.200
Regio: Aalst-Brussel

OPROEPJAAR 2010

GASTHUISBERG LEUVEN (HEALTH SCIENCES CAMPUS)

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Stedelijk gebied Leuven

RECONVERSIE VILVOORDE- MACHELEN

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Vlaams strategisch
gebied rond Brussel

HERK EN MOMBEEK

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Haspengouw Voeren

LOGISTIEK PARK SCHIJNS

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Zeehaven Antwerpen

ZUURSTOF VOOR DE ZENNEVALLEI

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Vlaams strategisch
gebied rond Brussel

WINDENERGIE OOST- VLAANDEREN

Subsidiebedrag: € 297.450
Regio: Locaties verspreid over
de provincie Oost-Vlaanderen

MAASVALLEI

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Maasvallei

OPROEPJAAR 2011

DEMERVALLEI

Subsidiebedrag: € 212.800
Regio: Demervallei en Laak
Herinrichting Scheldekaaien
Subsidiebedrag: € 220.280
Regio: Stedelijk gebied
Antwerpen

BEBOUWD PERIFEEER LANDSCHAP

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Antwerpen

HEEL DE HOGE KEMPEN

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Centraal Limburg

DIVERSITEIT BINNEN DE WIJERS

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Centraal Limburg

DUINENGORDEL

Subsidiebedrag: € 217.428
Regio: Centraal Limburg

OPROEPJAAR 2012

BRABO2/OOSTERWEELEVERBINDING

Subsidiebedrag: € 272.880
Regio: Stedelijk gebied
Antwerpen

GLASTUINBOUWGEBIED ROESELARE

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Roeselare-Tielt

ANTWERPSE ZUIDRAND

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Zuidrand van
Antwerpen

ZONIËNWOUDE

Subsidiebedrag: € 180.000
Regio: Vlaams strategisch
gebied rond Brussel

GLASTUINBOUW OOST-VLAANDEREN

Subsidiebedrag: € 242.750
Regio: Gent (Oostzijde) en
Beveren

STADSREGIO TURNHOUT

Subsidiebedrag: € 200.000
Regio: Turnhout

REKOVER

Subsidiebedrag: € 160.000
Regio: Kortrijk

OPROEPJAAR 2013

STADSREGIONALE SAMENWERKING ANTWERPEN

Subsidiebedrag: € 296.563
Regio: Antwerpen

GROENE SPOREN

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Leie-, Scheldevallei en
Kanaal Bossuit-Kortrijk

FORTENGORDELS ANTWERPEN

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Antwerpen

OMGEVING CENTRAAL STATION ANTWERPEN

Subsidiebedrag: € 294.506
Regio: Stedelijk gebied
Antwerpen

ALBERTKNOOP +

Subsidiebedrag: € 150.000
Regio: Economisch Netwerk
Albertkanaal

TOEKOMSTSITE ARSENAAL

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Stedelijk gebied Mechelen

RECONVERSIE OUDE HAVENGEBIEDEN

Subsidiebedrag: € 287.581
Regio: Stedelijk gebied Oostende

BOSLAND 2.0

Subsidiebedrag: € 173.332
Regio: Limburgse Kempen

LANDSCHAP IN ACTIE

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Limburgse Kempen

GEBIEDSPROGRAMMA RUPELSTREEK

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Zuidrand van Antwerpen

OPROEPJAAR 2014

DENDERLAND

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Dendervallei

RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN REGIONET LEUVEN

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Leuven
Reconversie Vilvoorde -
Machelen
Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Vlaams strategisch
gebied rond Brussel

HOGHE KEMPEN VERANKERD

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Vlaams strategisch
gebied Centraal Limburg

RIVIERPARK MAASVALLEI

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Maasvallei

SCHELDE STERK MERK

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Scheldevallei tussen
Gent en Antwerpen

GRENSPARK KEMPEN BROEK

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Limburgse Kempen

BEBOUWD PERIFEEER LANDSCHAP (GROENE ZES)

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Antwerpen

ENERGIELANDSCHAP 2.0

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Locaties verspreid over
de gehele provincie Oost-
Vlaanderen

OPROEPJAAR 2015

RUIMTELIJK STRATEGISCHE PROJECTEN IN RELATIE TOT DE VISIE REGIO KORTRIJK EN OPENBAAR VERVOER

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Zuid-West-Vlaanderen

SLIMME TRANSFORMATIE IN DE VERSTEDELIJKE ZENNEVALLEI

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Vlaams strategisch
gebied rond Brussel

DE GROENE NOORDRAND

Subsidiebedrag: € 299.520
Regio: Vlaams strategisch
gebied rond Brussel

KOLENSPOOR RUGGENGRAAT VAN EEN MULTIPRODUCTIEF NETWERK

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Centraal Limburg

NATUUR IN EN ROND MECHELEN

Subsidiebedrag: € 240.000
Regio: Mechelen

DEMER EN LAAK, EEN VALLEI IN STROOMVERSNELLING

Subsidiebedrag: € 236.000
Regio: Demervallei en Laak

HAVENLAND ANTWERPEN

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Zeehaven Antwerpen

DE MERODE ANTWERPEN

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Antwerpse Kempen

LANDSCHAPSPARK DRONGENGOED

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Meetjesland

OPROEPJAAR 2016

ZEROREGIO ZUID-WEST- VLAANDEREN

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Regio Zuid-West-
Vlaanderen

HORIZON+ (ZONIËNWOUDE)

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Vlaams strategisch
gebied rond Brussel

OPEN RUIMTE IN DE ANTWERPSE ZUIDRAND

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Zuidrand van Antwerpen

LANDSCHAP VAN EREMBALD TOT KRAVAALBOS

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Open ruimte Aalst-Brussel

OOST-VLAAMS KERNGEBIED

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Gent

OPEN RUIMTEPROJECT MOERVAARTVALLEI

Subsidiebedrag: € 240.000
Regio: Waasland

GETESTREEK

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Limburgse Kempen

OPROEPJAAR 2017

VALLEI VAN DE KLEINE NETE

Subsidiebedrag: € 240.000
Regio: Antwerpse Kempen

KLIMAATBESTENDIG PAJOTTENLAND

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Pajottenland

RINGZONE ANTWERPEN, HOEDERENTITEIT

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Stedelijk gebied
Antwerpen

RIVIERPARK SCHELDEVALLEI

Subsidiebedrag: € 300.000
Regio: Scheldevallei tussen
Gent en Antwerpen

TOEKOMST VAN DE STRATEGISCHE PROJECTEN

10 Jaar oproep strategische projecten

Het Vlaams ruimtelijk beleid is voortdurend in beweging en er worden vaak andere beleidsmatige accenten gelegd. Terwijl er nog steeds heel wat planningsprocessen voortvloeien uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, worden in de goedgekeurde strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) nieuwe klemtonen naar voor geschoven.

Zowel in het huidige als in het toekomstige ruimtelijk beleid heeft het gebiedsgericht werken aldus een belangrijke plaats. Want elk gebied heeft andere noden en vereist een andere aanpak. Ook in de toekomst kan het instrument van 'strategische projecten', waarmee een onafhankelijke projectcoördinator wordt gefinancierd, verder inzetten op deze gebiedswerking. Onder aansturing van deze coördinator kan via een ruim part-

nerschap bepaald worden op welke projecten, thema's, instrumenten en budgetten zal worden ingezet. Ook de inzet en rol van de verschillende partners wordt bepaald. Deze manier van werken heeft als groot voordeel dat de middelen voor de verschillende gebieden op maat gereserveerd kunnen worden en gekoppeld kunnen worden aan de timing en verantwoordelijkheden van elke actor.

DE BELEIDSCYCLUS, VERDER STROOMLIJNEN VAN PRIORITEITEN EN INSTRUMENTEN

Waar vroeger vaak de stappen in de planning achter elkaar werden gezet, zal het ruimtelijk beleid in de huidige context meer en meer een complexe samenwerking inhouden, waarbij de verschillende aspecten van de 'beleidscyclus' (beleid, uitvoering, monitoring, evaluatie,...) tegelijk

of parallel worden uitgewerkt. En gebiedsgericht. Vanzelfsprekend zal de gebiedsfocus variëren in de tijd in functie van de beleidsprioriteiten.

Geïntegreerde gebiedsontwikkeling impliceert de verdere uitbouw van de onderlinge samenwerking tussen de partners en de beleidsniveaus. Interbestuurlijke besluitvorming over gebiedsvisies en programma's is hierbij essentieel, net als de

concrete realisatie van projecten. Zo kunnen ook op langere termijn resultaten worden geboekt. Bij de jaarlijkse beoordeling van de aanvragen voor nieuwe strategische projecten wordt dan ook steeds gekeken naar het zogenaamde 'hefboomeffect' en de mijlpalen van een project. Daarbij zijn 'beslissingen', zoals principebeslissing, startbeslissing, voorkeursbeslissing, projectbesluit,... belangrijke momenten.

In dat opzicht zal de aansturing van het project ook een meer gedeelde verantwoordelijkheid betekenen. Eén supercoördinator voor het geheel zal eerder de uitzondering vormen. Er zal meer en meer gewerkt worden met een klein coördinatieteam, al dan niet ondersteund door een procesbegeleider of intendant als aanspreekpunt of spelverdeler.

REALISATIECYCLUS

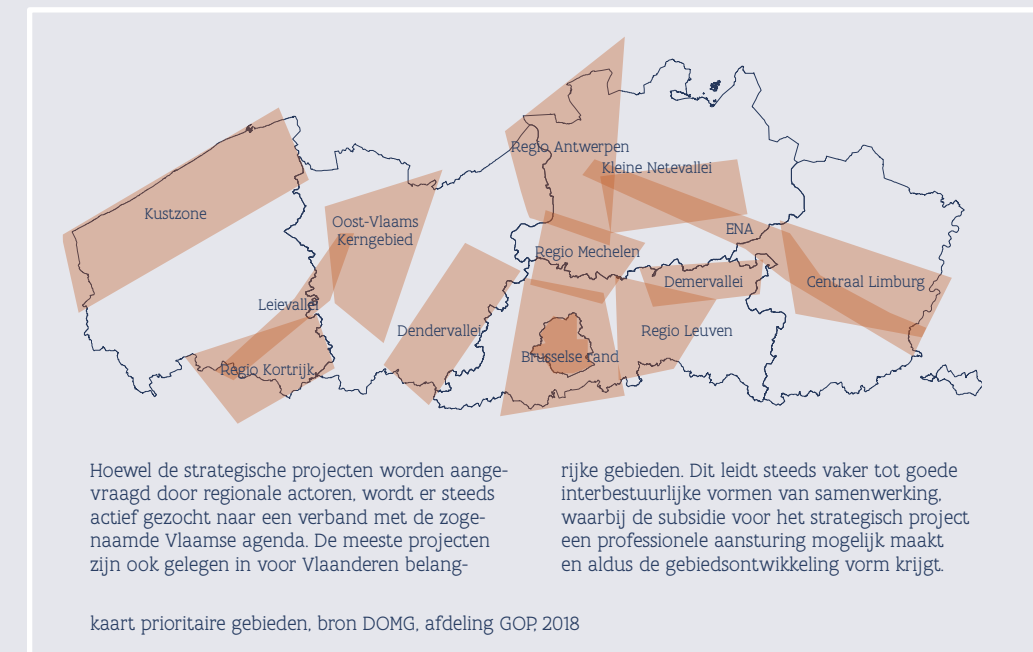
Het Departement Omgeving is verantwoordelijk voor het Vlaams omgevingsbeleid. Het departement heeft als belangrijke taak complexe, gebiedsgerichte processen die voortkomen uit maatschappelijke vragen, te initiëren, te stimuleren of te integreren. Het departement brengt daarbij eigen kwaliteitsstandaarden en instrumenten in. Verder zorgt het departement ook voor de evaluatie en monitoring van alle projecten en processen in functie van een gedegen kennisopbouw.

Meer en meer worden de projecten integraal aangevat: planning wordt vanaf de eerste stap gekoppeld aan communicatie en participatie, besluitvorming wordt gebundeld via samenwerkingsakkoorden en/of

bestuursvereenkomsten en vanaf de startfase is reeds zicht op de realisatie van concrete projecten. Elk gebied vraagt een aanpak op maat en dus ook een specifieke inbreng van de Vlaamse overheid.

Naast de initiële intenties van 2004 en 2007, waarbij het instrument strategische projecten werd geconcipeerd voor de uitvoering van de planning, zal er nu meer vanuit de beleidscyclus moeten worden nagedacht over een samenhangende werking. Afhankelijk van de noden van het gebied op vlak van bestuurlijke capaciteit zal het departement op verschillende manieren de uitvoering mee gestalten geven binnen een zgn. 'realisatiecyclus'. Mogelijke rollen of vormen van ondersteuning zijn dan bijvoorbeeld:

- Ondersteuning van de coördinatie in de rol 'Omgeving Vlaanderen' en aldus bijdragen in de stroomlijning van instrumenten op Vlaams niveau, de integratie van de ruimtelijke aanspraken in de verschillende processen en projecten, de interactie met het beleid, etc.
- Detecteren en uitwerken van gerichte, beleidsmatige initiatieven of aanpassingen van de regelgeving.
- Ondersteuning door het bundelen en verspreiden van kennis, communicatie, het uitwisselen van ervaringen, etc.
- Financiële ondersteuning, bij voorkeur in de vorm van een cascade van subsidies.

DE SUBSIDIECASCADE

Voor het effectief waarmaken van de gebiedsontwikkeling, is het bundelen van instrumenten ook op Vlaams niveau een must. Vooral het samenbrengen van middelen voor de concrete realisatie op het terrein, het voeren van een gestructureerd grondbeleid en het opzetten van langdurige partnerschappen vormen de uitdaging. De subsidie voor het verwerven van gronden of constructies bij de strategische projecten heeft wat dat betreft zijn nut al bewezen. Al kunnen hier nog heel wat stappen in gezet worden.

Het is belangrijk dat er vanuit Vlaanderen een financiële ondersteuning op maat wordt uitgebouwd. Uit de jarenlange ervaring in de werking van strategische projecten valt op dat de noden voor financiële ondersteuning te groeperen zijn in drie types, afhankelijk van

het statuut, het moment in de tijd of de schaal. Om te komen tot een meer stabiele aanpak van de gebiedswerking, is een reflectie nodig over hoe vanuit een samenhangende 'subsidiecascade', deze ondersteuning kan worden geboden.

Een eerste type financiële ondersteuning betreft een soort conceptsubsidie. Hierbij zou, voor een kortere periode, een subsidie kunnen worden verleend om samen te werken rond visieopbouw, agendavorming, inhoudelijke uitdieping van bepaalde ruimtelijke onderwerpen, voorbereidingen om een goede organisatiestructuur op te bouwen, etc. Ook subsidies voor pilootprojecten rond bepaalde thema's of gebieden passen hieronder, zoals bijvoorbeeld, in 2012 reeds gebeurd is voor de 'stads-regio's.

Een tweede vorm van ondersteuning is het faciliteren van

eerder lokale projecten of programma's, in de zin dat ze de samenwerking tussen lokale actoren bevorderen, zoals intergemeentelijke initiatieven. Deze ondersteuning kan ook een projectcoördinatie inhouden voor bijvoorbeeld ruimtelijke, complexe projecten.

De derde soort ondersteuning zijn de subsidies 'strategische projecten'. Hierbij wordt via een professionele coördinatie de uitvoering en realisatie van de Vlaamse planning beoogd. Dit via concrete projecten op het terrein met een ruimtelijke invalshoek en met een impact op Vlaams niveau. Het instrument faciliteert hierbij een geïntegreerde samenwerking en aanpak van gebiedsontwikkeling. Mogelijke verruiming kan in de toekomst worden gezocht door het ondersteunen van een structureel luik voor monitoring en evaluatie.

OPTIMALISATIES VAN HET INSTRUMENT EN PROCEDURES

De strategische projecten geven in de praktijk uitvoering aan het omgevingsbeleid. Zij fungeren meestal als hefboom voor de realisatie van de ruimtelijke doelstellingen in de verschillende ruimtelijke plannen en visies. Om die reden wordt op korte termijn geen aanpassing aan het instrument 'strategische projecten' voorzien. Optimalisaties voor het inzetten van het bestaande instrument worden echter wel voortdurend afgetoetst.

Zo wordt, bij de beoordeling van de aanvragen voor projectsubsidie, aansluitend bij de criteria van het subsidiebesluit, ook al rekening gehouden met de nieuwe strategische doelstellingen zoals uitgewerkt in het operationaliseringsprogramma uit het Witboek, en wordt gekeken hoe deze concreet en gebiedsgericht worden vertaald:

1. Terugdringen van het bijkomend ruimtebeslag
2. Transformeren vanuit maatschappelijke ambitie
3. Geïntegreerde gebiedsontwikkeling als motor voor samenwerking

Ook wordt gezocht naar optimalisaties van de opvolging van geselecteerde strategische projecten. Hierbij wordt gedacht aan het versterken van de samenwerking van het departement met de projectcoördinatie, het intensiver opvolgen van projecten, het sterker inbrengen van de Vlaamse agenda en het beter afstemmen met andere Vlaamse beleidsdoelen.

Deze brochure 'Tien jaar oproep strategische projecten' is een uitgave van de Vlaamse overheid.

Departement Omgeving

Afdeling Gebiedsontwikkeling,
Omgevingsplanning en -projecten,
Koning Albert II-laan 20 bus 8,
1000 Brussel

CONTACT

strategische.projecten@vlaanderen.be
Telefoon: 02 553 11 71

www.omgevingvlaanderen.be
(rubriek strategische projecten)

VORMGEVING EN DRUK

Absoluut, Leuven
Verantwoordelijk uitgever: Peter Cabus,
secretaris-generaal Departement
Omgeving, Brussel, 2018
Depotnummer: D/2018/3241/222